

Széchenyi Könyvtár főigazgatója kiemelte —, hogy megvalósította a bemutatás új módszereit: néhány könyvvel jellemzeni tudott nagyjelentőségű történeti kora és érzékeltette a fejlődés útját. A kiállítást védnöke, Dr. ORTUTAY GYULA vallás- és közoktatásügyi miniszter nyitotta meg, aki a megrendezés anyagi felteleteit is biztosította.

MOLNOS LIPÓT.

Francia folyóiratkiállítás Budapesten.

1947. december 15-én nyílt meg az *Institut Français* helyiségeiben az *Institut Français* és a *Francia-Magyar Kereskedelmi Kamara* együttesen rendezett folyóiratkiállítása. A rendezőket kettős cél vezette: a magas színvonalú francia folyóirattermés bemutatásával egyben segítő kezet kívántak nyújtani a magyar tudományosságnak a folyóiratrendeléshez. A kiállítás nyomtatott katalógusa e cél érdekében hasznosan egészíti ki az *Annuaire de la Presse* 1947. évi kötetét.

A francia folyóirat-sajtó nehézségei a háború alatt és azt követőleg közismertek. Csak a nemzetközi jelentőségű folyóiratok tudtak rendszeresen megjelenni, de még ezek is gyakran számösszevonásokra kényszerültek a szűkmarkú papírellátás folytán. A német megszállás idején több folyóirat új címen és évkönyv formájában próbálta a lapengedélyezések — és nem utolsó sorban a cenzúra — gátjait kikerülni (így a *Revue Biblique* a háborús években, sőt még 1945-ben is *Vivre et Penser* címen, új évfolyamszámozással jelent meg), más lapok a *zone occupée*-ből a *zone libre*-be tették át székhelyüket, vagy éppen az országhatáron túl. A háború végeztével, nagyjából 1946-ban általában újraéledtek a régi, évtizedes, vagy éppen százados folyóiratok és soruk számos új és jelentős *revue*-vel szaporodott, sokszor hézagot pótlóan.

A kiállítás kis terjedelménél fogva — mintegy 380 folyóirat egy-egy száma került szemlére — nem törekedhetett teljességre, nem mutathatta be az összes jelentős folyóiratokat, hanem, gondos válogatásban, minden tárgykör rangelső folyóirataira hívta fel a figyelmet, különös tekintettel az újonnan alapítottakra. A tárlóban szakok szerint csoportosított folyóiratok közül legtöbb helyet a természettudományiak foglaltak el: nagyrészt régi alapítású lapok, legtöbbjük a MASSON és BAILLIÈRE házak mintaszerű kiadványa. Szeretnők közülük fontossága miatt kiemelni a *Bulletin Analytique*-t (a *Centre National de la Recherche Scientifique* kiadványát), melynek első és második része az abiológiai, illetve biológiai kutatások eredményeit közli abstractszerűen immár nyolcadik éve. A *Bulletin Analytique*-nek filozófiai sorozatát még nem láttuk a szép számmal kiállított filozófiai folyóiratok között. A klasszikus *Revue Philosophique*, az *Études Philosophiques* és a *Revue de Métaphysique et de Morale* mellett meg kell emlékeznünk az 1939-ben alapított racionalista *La Pensée*-ről és a JEAN WAHL szerkesztésében megjelenő *Deucalion*-ról, melynek skálája szélesebb, hangja a nagyközönség felé is szól. Új címmel jelenik meg, de a *Revue d'Histoire de la Philosophie* folytatása a *Revue des Sciences Humaines*. A pszichológiai folyóiratokat a nagymultú *Journal de Psychologie Normale et Pathologique* és az 1946-ban Le Havre-ban alapított *Revue de Psychologie des Peuples* képviselte. A „Religion“ felírású tárlóban a *Revue Biblique*, *Revue Thomiste*, *Revue des Sciences Philosophiques et Théologiques*, *Revue d'Ascétique et de Mystique* és a *Vie Spirituelle* mellett új folyóiratot látnunk, a *Revue du Moyen Age Latin*-t, mely méltán lesz népszerű filológusok és történészek körében egyaránt, hiszen színvonalát többek között GILSON, CHATILLON és LECLERCQ neve is biztosítja. Keve-

set láttunk a franciák világhíres jogi folyóirataiból, bár kevés kivétellel változatlanul jelennek meg. A kiállított folyóiratok közül csak a *Revue des Études Coopératives*-nál történt változás: újrakezdésekor az *Année Politique*-kal és a *Res Publica*-val egyesült.

A történeti folyóiratok szemláját kezdjük a közel három évszázados multra visszatekinthető *Journal des Savants*-nal; bizonyos megilletődéssel vesszük kezünkbe a háború befejezése óta hozzánk először eljutott számot. Tartalom és forma hű maradt a kiadó *Académie des Inscriptions et Belles Lettres* hagyományához: tanulmányzerű könyvismertetések középkortudományi, archeológiai és keleti tárgyú művekről. Viszontláttuk a *Revue Historique*-ot, a *Revue de l'Histoire de l'Église de France*-ot és a *Revue Historique de Droit Français et Étranger*-t. Amennyire örvendetes e régi folyóiratok megjelenése, annyira sajnálatos a Franciaországban olyan jelentős vidéki folyóiratok kiesése. Ezeknek nagyrésze 1947 folyamán még nem támadt fel; csak a legjelentősebbek: az *Annales de Bretagne*, *Annales de Bourgogne* és a *Revue du Nord*. Új címmel jelenik meg MARC BLOCH lapja, az *Annales d'Histoire Sociale* (háború alatt *Mélanges d'Histoire Sociale*-ként szerepelt), régi címéből csak az *Annales* maradt meg, miközben jellege is megváltozott, ami alcíméből is látszik: *Economies, Sociétés, Civilisations*. A nagy forradalom folyóirata, az *Annales Historiques de la Révolution Française* és a *Société d'Histoire de la Révolution de 1848* kiadványa, a *1848 et les Révolutions du XIX Siècle* egyaránt új erőre kapott. A *Comité des Travaux Historiques* 1944—45. évre szóló *bulletinje* után a ragyogó kiállítású archeológiai folyóiratok hívták fel magukra a figyelmet: a *Revue Archéologique*, *Revue d'Assyriologie et d'Archéologie Orientale* és az 1943-ban indult *Gallia*.

A *L'Année Philologique* a görög-latin ókor kritikai és analitikai bibliográfiája, a *Revue des Études Grecques* és a *Revue des Études Latines* átvezet az irodalomtörténeti és nyelvészeti folyóiratokhoz. Aránylag kevés volt kiállítva: a *Revue d'Histoire Littéraire de la France*, „az újkori francia irodalomtörténetnek egyedüli folyóirata“ (így indítja útjára lapját 1947-ben hétévi hallgatás után DANIEL MORNET), a *Revue de Littérature Comparée* PAUL HAZARD emlékszám, a DAUZAT szerkesztette *Le Français Moderne*, mely a francia nyelv fejlődését vizsgálja a XVI. századtól kezdve és DAUZAT másik lapja, az *Onomastica*. Ennek a lapnak irányát DAUZAT az első, 1947-ben megjelent számában lefektette, amikor a *Zeitschrift für Namenforschung* eljárt szott internacionális szerepének átvételét ígéri. Már sokkal inkább az irodalmi folyóiratokhoz tartozik a *Nouvelles Littéraires Scientifiques et Artistiques*, a francia szellemnek egyik legjellegzetesebb kifejezője, melynek hetente megjelenő számaiban a legjobb írók kritikai ismertetéseit közlik. A sok irodalmi folyóirat közül csak a legjelentősebbeket ragadjuk ki: a *Revue de Paris*-t, *Mercure de France*-t, *Europe*-ot, *Esprit*-t, *Études*-öt, az újjászületett *Hommes et Mondes*-ot és SARTRE lapját, a *Les Temps Modernes*-t. Helyszüke miatt nem térhetünk ki a nagyszámú technikai és inkább gyakorlati irányú folyóiratok bemutatására — a rádiókészítéstől a teniszszeti ismeretekig mindenféle érdeklődést kielégítenek —, hanem az utolsó tárló művészeti folyóiratainál állunk meg egy pillanatra. Nyomdatechnikai szempontból itt láttuk a legszebb példányait a francia folyóiratoknak, gondoljunk a *L'Amour de l'Art*-ra vagy a *Plaisir de France*-ra. Szerkesztésének gondossága és értékes tartalma miatt kell kiemelniünk a *L'Art Sacré*-t és az *Art de France*-ot.

Utolsó szavunk a köszöneté a kiállítás rendezői felé, akik szakértelmükkel és gondosságukkal ezt a szép anyagot összeállították.

Francia könyvkiállítás Budapestén. 1946 júniusában (15—25) alig az angol könyvkiállítás befejezése után az *Alliance Française* kezdeményezésére a francia kormány rendezett könyvkiállítást az Egyetemi Könyvtár olvasótermében. A kiállítás jelentőségét felesleges méltatnunk; mindnyájan emlékszünk még arra, milyen nehéz volt 1946-ban Franciaországból könyvet beszerezni és milyen nagy vesztesége volt a magyar tudományosságnak a francia könyvtermésnek kiesése a háborús és az azt követő években. Ezen akart segíteni a kiállítás, amikor az 1940. és 1945. év közötti könyvtermés színe-javát mutatta be. A mintegy ezernyi kötet egyrészt a tudományos világnak szólt, másrészt a nagyszámú szépirodalmi és művészi kiállítású könyvvel a nagyközönséghez is fordult. A könyvek kiválogatása igen gondos volt és a kiállított művek hézagpótlóak. A rendezők különös súlyt fektettek a nyomdatechnikai fejlődés bemutatására; akik látták a kiállítást, még visszaemlékeznek BERRY herceg kalendáriumának az eredeti szépséget teljesen visszaadó reprodukciójára, vagy a francia katedrálisok színes ablaküvegeiről szóló könyvre. A kiállítás befejezése után a tudományos könyveket az *Alliance Française* a francia kormány ajándékaént az egyes tudományos intézetek között osztotta szét, a szépirodalmi könyvek nagyrésze az *Alliance Française* könyvtárában található.

MANNINGER OLGA.

A térképek elhelyezésének kérdéséhez.

A kasírozás nem ideális mód egy tudományos könyvtár térképeinek konzerthát térfoglalása több mint kétszeresé válik. A vászon, bármilyen vékony, válására. — Nem kell sokat magyarázni, hogy vászonrahúzás következtében a nagy terjedelmük miatt amúgy is nehezen kezelhető térképek súlya és vastagsága, jóval súlyosabb, mint a papír s a kettő közé még ragasztóanyagra is szükség van. A kasírozott térképek tárolásához tehát lényegesen több helyre van szüksége a könyvtárnak, mert egy polcra csak félannyi térképet lehet elhelyezni, mint kasírozás előtt. Márpedig melyik könyvtár rendelkezik annyi hellyel, hogy anyagának elhelyezésére kétszerannyi helyet fordíthasson, mint amennyi föltétlenül szükséges? Még az elmúlt öt évben (1940—1945) sem bővelkedtünk annyira hellyel, pedig ezalatt az idő alatt volt az Országos Széchényi Könyvtár története folyamán a térképek elhelyezése a legmegfelelőbb, hogy a helyszűke ne lett volna a könyvtárnak egyik legsúlyosabb problémája. A mai időkben ez még fokozódott. Márpedig a Térképtár csak egy kis része a könyvtárnak, gondoljunk csak a hírlapok gyors szaporodására, amelyek számára minden hely kevés. A térképek tárolását nem lehet a helyet jól kihasználó vasteremmel megoldani, mint a könyvek elhelyezésénél, ahol sűrűn lehet elhelyezni az egyforma méretű polcokat, mert a térképek már alakjuknál fogva is nagyobb kiterjedésű szekrényeket igényelnek. Ezenkívül más elhelyezés kell az atlaszoknak, amelyeket állítani lehet, más a falitérképeknek, amelyek már vászonra vonva kerülnek a könyvtár birtokába, más az egyes lapokból álló, fektethető térképek helyigénye és végül más a tokokban, dobozokban megjelent, több lapból álló, összehaitogatott sorozati térképek elhelyezési szükségessége. A Térképtárban tehát többféle, más-más beosztású szekrényre van szükség, ami amúgy is igen sok helyet, nagy termet kíván meg. Legkevesebb hely kell ezek között aránylag a símán kifektetett térképek számára, ha nem terheljük túl a szekrényeket a fölösleges vászonrahúzással.

A hajtogatás a térképeket rendkívül rontja, a haitogatás nyomán a papír idővel elszakad. Ennek elkerülésére a kasírozással dolgozó konzerválási mód